

туальної схеми навчання, що відображує різні рівні розуміння студентом процесу професійної підготовки. Сформована концептуальна схема навчання певного рівня визначає особливості змістовної сторони навчальної діяльності, а також те, на що саме орієнтовані у власному навчанні студенти і слугує підґрунтям відповідної стратегії навчальної діяльності. Процесуальна сторона розгортання навчальної стратегії характеризується, зокрема, способом здобування та використання здобутих знань. Індивідуальний стиль учіння студента є важливим чинником ефективного навчання і забезпечення формування його гармонійної структури слугуватиме вагомим складником у системі особистісних детермінант навчально-професійної підготовки майбутніх фахівців.

О. А. Назаренко, канд. юрид. наук, старш. викл.,
кафедра міжнародного та європейського права

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ У СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ

Наскільки сучасна правова освіта відповідає вимогам сьогодення і чи задовольнить вона найближчим часом суспільний попит на висококваліфікованих спеціалістів в царині права?

За радянських часів у правознавстві домінувала концепція позитивізму, що розглядала право як норми поведінки, викладені в законах та інших нормативних актах, встановлені й забезпечувані примусовою силою держави. Тогочасна ідеологія, в основу якої було покладено тезу «неідеалістичної» природи права, визнавала тільки матеріалістичну домінанту його становлення та розвитку і рішуче заперечував природне право, стверджуючи, що не може існувати право, яке породжується природою і розумом, і що у державі може бути тільки одне право — право, створене самою державою.

На початку ХХІ ст. неможливо представляти право як сукупність команд суверена, невиконання яких загрожує застосуванням сили (санкцій), що передбачено нормами, вже не можна навчати студентів-правників праву як математичній сукупності норм і зводити до неї все багатство права. Хоча такий підхід досі знаходить своїх прихильників серед теоретиків-правознавців, у тому числі й у викладачів ВНЗів, які щодня навчають праву, пишуть підручники. Вже не можна розглядати право виключно з позитивістських,

нормативістських позицій як сукупність команд, що походять від державної влади, уособленої гілками влади.

Пошук навчально-виховних пріоритетів при підготовці нового покоління правників має починатися з переосмислення сутності права як цінності. Права як міри справедливості, свободи, рівності, розумності та ін. Ці цінності права мають знайти своє відображення у змісті правової освіти, стати основою правого виховання майбутніх юристів, передовсім законодавців, державних службовців, суддів, науковців. Метою правової освіти має стати насамперед виховання шанобливого ставлення до права як високої, життєво-необхідної цінності, надбання загальнолюдської культури і цивілізації. Цінності права мають не тільки світоглядне значення, вони напряму пов'язані з діючим правом, без них не обійтись при законотворенні, у випадках тлумачення й застосування права, зокрема у випадках прогалин чи колізій правових норм.

З правовим позитивізмом слід боротися з допомогою правової освіти, шляхом належної підготовки спеціалістів, що застосовуватимуть правові норми, а також шляхом створенням такої освітньої системи, яка гарантує умови, за яких якнайбільша кількість тих, хто буде причетний до правотворення та правозастосування, будуть особами не тільки з належним рівнем знань, а й розумінням та орієнтацією на справжні цінності.

Втім, за сучасних умов поряд з загальними теоретичними проблемами правової науки можна спостерігати загальносоціальні проблеми. У значній кількості сучасних молодих людей відзначається низький рівень розвиненості моральних якостей, прагнення формувати свої ідеали з орієнтацією на низькопробні зразки масової культури та ідеали утилітарного характеру, інфантильність, нездатність самостійно розв'язувати серйозні життєві проблеми, неготовність брати відповідальність за власне життя та своєї країни, відрив від ґрунту національної культури, несформованість системи усталених життєво-ціннісних орієнтирів та ін. Значна кількість молодих людей втратили ціннісно-смыслову форму власного буття. На жаль, слід констатувати, що освітянська сфера мало впливає на розвиток моральних якостей та формування ціннісних орієнтирів молодих людей.

Ми не хочемо звести суть проблеми до того, що тільки студенти-правники після здобуття вищої юридичної освіти мають залишити стіни ВНЗу з усталеними ціннісними орієнтирами. Ціннісне наповнення навчально-виховного процесу — це загальна стратегія сучасної національної освіти, мета якої — озброєння молодих людей, від яких залежатиме майбутнє суспільства, дер-

жави, планети врешті-решт, не тільки сукупністю знань, які будуть корисними в професійній діяльності, а й формування духовного потенціалу молодшої людини, виховання особистості, орієнтованої на високі загальнолюдські цінності, а не на цінності суспільства споживання. А організація навчально-виховного процесу студентів-правників на ґрунті засвоєння цінності права має стати сьогодні головним напрямом у формуванні особистості, духовного світу і духовної культури майбутніх юристів.

С. І. Наконечний, канд. екон. наук, проф.,
Т. С. Наконечний, канд. екон. наук,
С. С. Савіна, канд. екон. наук, доц.,
С. А. Нужепа, аспірант,
кафедра економіко-математичних методів

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ АПК»

В агропромислових економічних системах активно розвиваються ринкові відносини, формується відповідна інфраструктура. Значно активізувалось підприємництво, а також конкурентні відносини. Створено середовище підвищеної конфліктності, виробництво розвивається в умовах невизначеності, що призводить до виникнення економічного ризику. В останні роки вивченню цього системного показника приділяється значна увага, тому відповідну дисципліну включено у навчальний план спеціальності 6107/1. Дана дисципліна, використовуючи загальну економічну теорію, системний аналіз, економіко-математичні методи і моделі, має власну методологію та нагромадила потужний і гнучкий інструментарій, що широко використовується у практиці планування агропромислових формувань. Тому студенти повинні розуміти, що процес прийняття рішень обов'язково потребує оцінки економічного ризику.

Студент, перш за все, повинен розуміти, що безризикових ситуацій практично не існує. На економічні процеси агропромислових формувань впливає низка некерованих чинників, зокрема, погодні умови, ціни на сільськогосподарську продукцію, техніку, мінеральні добрива, засоби захисту рослин тощо.

Отже, агропромислові формування функціонують і розвиваються в умовах невизначеності, конфліктності, багатокритеріаль-